

**РОЗДІЛ 4. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО І КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС;
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО І КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛІ-
СТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬ-
НІСТЬ**

УДК 342.734

DOI 10.31732/2708-339X-2024-11-A19

**ПРАВОВА ПРИРОДА ДОГОВОРУ ПРО НАДАННЯ ДЕТЕКТИВНИХ ПО-
СЛУГ**

Чернетченко О.М.,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри державно-правових дисциплін,
Університет економіки та права «КРОК»,
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: olenach@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4653-4871>*

Микитенко О.Б.,

*здобувач магістерського рівня освіти
юридичного факультету
Університету економіки та права «КРОК»
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: MikitenkoOB@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4608-5567>*

**LEGAL NATURE OF THE CONTRACT FOR THE PROVISION OF
DETECTIVE SERVICES**

Chernetchenko O.M.,

*Candidate of Juridical Sciences (Ph. D.),
Associate Professor of the Department of State Law Disciplines
Head of the Department of Theory and History of State and Law of
«KROK» University
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: olenach@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4653-4871>*

Mukytenko O.B.,

*Master's degree student
of the Faculty of Law of
«KROK» University,
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: MikitenkoOB@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4608-5567>*

Анотація. У статті досліджено актуальні проблеми, юридичні особливості договору про надання детективних послуг. Охарактеризовано наукові думки та правове підґрунтя у вигляді договору про надання послуг з нахилом на цивільно-правовий аспект. Розкрито зміст істотних умов договору про надання детективних послуг та визначено мету даного договору. Доведено значимість основних юридичних принципів та понять, які лежать в основі цього виду договору, а також з'ясовано його специфіку в контексті правової системи. У роботі вказано,

що за правовою природою договір про надання детективних послуг є багатограним, про що свідчать різні підходи до визначення сутності та правового статусу договору про надання детективних послуг. Деталізовано сучасний стан наукової новизни договору про надання приватних детективних послуг. З'ясовано понятійно-категоріальний апарат та місце договору про надання детективних послуг з урахуванням міжнародного досвіду регулювання надання детективних послуг на договірних засадах. Встановлено, що інститут договірних правовідносин у сфері надання детективних послуг є новим феноменом для вітчизняного національного законодавства України і перебуває на стадії становлення. Зокрема, розглянуто питання самого оформлення, укладання, процесу виконання та визначення істотних умов, правових статусів сторін у зв'язку з останніми новинами щодо прийняття за основу законопроекту «про приватну детективну діяльність» у лютому 2021 року. Авторами було висвітлено міжнародний досвід запровадження легалізації договірних відносин з надання послуг приватними детективами та приватними детективними агентствами. Проаналізовано договірні засади здійснення приватними детективами певного спектру послуг, в залежності від правових умов країни укладання договору щодо надання послуг приватного детектива. Аргументовано необхідність визначення подальших перспектив договору про надання детективних послуг в Україні з подальшою легалізацією приватної детективної діяльності. Деталізовано практику укладання договору про надання детективних послуг як таку, що відбувається за рахунок актуальності детективних послуг і регуляції даних правовідносин через норми цивільного та договірного законодавства, міжнародних стандартів та законодавства про правовий статус фізичних осіб підприємців, юридичних осіб, які займаються підприємницькою діяльністю.

Ключові слова: приватна детективна діяльність, договір про надання детективних послуг, сторони договору, міжнародний досвід укладання договору про надання послуг приватного детектива, договірні правовідносини, правовий статус сторін договору, відповідальність за порушення умов договору.

Формул: 0, **рис.:** 0, **0 табл.:** 0, **бібл.:** 11.

Abstract. The article examines current issues and legal features of the contract for the provision of detective services. The author characterizes scientific opinions and legal basis in the form of a service contract with a focus on the civil law aspect. The author reveals the content of the essential terms of a detective services agreement and defines the purpose of this agreement. The author proves the importance of the basic legal principles and concepts underlying this type of contract and also clarifies its specifics in the context of the legal system. The author notes that by its legal nature, a detective services agreement is multifaceted, as evidenced by different approaches to determining the essence and legal status of a detective services agreement. The author details the current state of scientific novelty of a private detective services contract. The authors investigated the conceptual and categorical structure and place of a detective services contract with consideration of the international experience of regulating detective services provision on a contractual basis. It is established that the institute of contractual relationships in the field of detective services is a new phenomenon for the domestic national legislation of Ukraine and is at the stage of formation. In particular, issues of the design, conclusion, process of execution, and determination of essential terms, as well as the legal statuses of the parties, were raised in connection with the latest news on the adoption of the draft law «On Private Detective Activity» in February 2021. The authors highlighted the international experience of introducing the legalization of contractual relations for the provision of services by private detectives and private detective agencies. The author analyzes the contractual basis for the provision of a certain range of services by private detectives, depending on the legal conditions of the country of conclusion of the contract for the provision of private detective services. The author argues that it is necessary to determine the further prospects of the contract for the provision of detective services in Ukraine with further legalization of private detective activity. The author details the practice of concluding a contract for the provision of detective services as such, which occurs due to the relevance of detective services and regulation of these legal relations through the provisions of civil and contractual law, international standards, and legislation on the legal status of individual

entrepreneurs and legal entities engaged in entrepreneurial activity.

Keywords: *private detective activity, contract for the provision of detective services, parties to the contract, international experience in concluding a contract for the provision of private detective services, contractual legal relations, legal status of the parties to the contract, liability for breach of contract.*

Formulas: *0, fig.: 0, tabl.: 0, bibl.: 11.*

Постановка проблеми. До цивільно-правового інструментарію врегулювання правовідносин належать договори у сфері надання послуг. Новелою в цивільному законодавстві стали спроби актуалізувати регламентацію нового правового інституту – договору про надання детективних послуг. Однак, в умовах сучасності дуже мало наукових розробок та публікацій з акцентом на даний феномен договірної регулювання надання детективних послуг, лише порівняння з договором про надання послуг як основою. Практика укладання договорів про надання детективних послуг наразі зростає з чималою кількістю проблемних питань щодо можливостей приватних детективів, конкретизації предмету договору, відсутність чіткого правового статусу учасників договору про надання детективних послуг та чітко визначеної відповіді щодо прийняття виконання умов договору сторонами. Основною проблемою все ще лишається відсутність спеціального законодавства, яке мало б регулювати договірні правовідносини у сфері надання детективних послуг. Саме тому науковий аналіз правової природи договору про надання детективних послуг є досить аргументованим, адже необхідність цілком закономірна, враховуючи її спрямованість не лише на розширення інститутів договірної та зобов'язального галузей права, але й становить вагомий внесок у напрямок реформування та осучаснення договірної права України.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми. Дослідження правової природи договору про надання детективних послуг відзначається суспільно-правовою та законодавчою актуальністю в умовах сучасності в Україні. Детальна характеристика даного договірно-правового феномену зосереджує увагу законодавців та громадськості на найголовніших аспектах легалізації договірної характеру здійснення приватної

детективної діяльності та правового статусу приватних детективів їх агентств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Договір, як правова категорія був предметом дослідження у працях Волинської М. А., Даниленко С. К., Бичіна С., Вітвіцького С, Зайця А. та інших науковців ще з перших поданих законопроектів у 2015 та 2017 році. Слід зазначити, що проблемні питання договірної регулювання послуг, які надають приватні детективи в тій чи іншій формі були предметом дослідження низки вітчизняних і зарубіжних вчених. Науковці та юристи у сфері договірної права зацікавлені в подальшому дослідженні договору про надання детективних послуг, оскільки договірне регулювання правовідносин у сфері приватної детективної діяльності сприяє суспільно-корисній меті дотримання правопорядку та перешкоджання правопорушенням різних видів складності. До таких належать Сербін Я., Сукманова О., Іванець А. Легалізація приватної детективної діяльності має дуже давню історію та більшість спроб законопроектів, поданих до Верховної Ради України зазнавали поразки та вето Президента України. Лише у 2021 році було прийнято за основу законопроект, який досі стоїть в режимі очікування на розгляд. Наукові праці Пономарьова Т.С., Черкова В. О., Федорова О. Г. та Юрко С. С. підтверджують факт, що наукова думка у формулюванні і поданні законопроектів важить чимало з огляду на зміст. Отже, проблематика, що пов'язана з порядком укладання договору є актуальним напрямом у сфері наукових досліджень, а також для удосконалення законодавства.

Мета і завдання статті. Метою статті є аналіз правової природи договору про надання детективних послуг, розкриття правової основи надання послуг приватного детектива і сформулювати висновки щодо подальших перспектив розвитку та законо-

давчого регулювання в Україні договору про надання детективних послуг. Завданнями статті є деталізація особливостей правової природи договору про надання детективних послуг, дослідження сучасного стану наукової розробки договору про надання детективних послуг та міжнародного досвіду його регулювання чинним законодавством. Методами дослідження є загально-наукові, а саме теоретичні, як основа – діалектичний метод пізнання, метод аналізу, синтез, порівняльний метод, метод узагальнення та класифікації.

Виклад основного матеріалу. Сучасний світ потребує становлення комплексного міжгалузевого інституту приватної детективної діяльності та його законодавчої і договірної регуляції. Спроби створення і реалізації законодавства про приватну детективну діяльність сягають історією ще початком 2012 року, коли до професій приватного детектива ставилися скептично, а основне законодавство, яке регулювало конституційні, цивільні, кримінальні, адміністративні та трудові правовідносини перебувало на стадії формування.

На думку науковців Волинська А.М., Француз А.Й., Заєць А.П., Пономарьова Т.С., Мотуз М., Семенишин М. О., Бесчастний В.М., Вітвіцький С.С. та багатьох інших договір про надання детективних послуг є феноменом договірного права, який має цивільно-правовий характер та специфічний предмет правового регулювання.

Науковці та дослідники сфери договірного регулювання приватної детективної діяльності акцентували свою увагу на різних підтемах, для прикладу:

- група дослідників міжнародного досвіду приватної детективної діяльності (Корчагіна А. М., Француз А. Й., Черков О. О., Волинська А. М.), що зумовлюється відсутністю правового регулювання даної сфери і необхідністю впровадження позитивного світового досвіду;

- група науковців, які розглядають проблематику приватної детективної (розшукової) діяльності в Україні у своїх наукових надбаннях (Шелухіна О. М., Юрко С. С., Франчук В. І.);

- група науковців, які розглядають надання детективних послуг (Пономарьова Т. С., Горovenko В. В., Франчук В. І., Евич О. С., Калаченкова К. О.) [10, с. 67].

Теоретичний аналіз договору про надання детективних послуг не може відбутися без законодавчого тлумачення поняття договору. Згідно ч. 1 ст. 626 Цивільного Кодексу України, договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на зміну, створення чи припинення цивільних прав та обов'язків. Законодавче визначення поняття договору надає розуміння того факту, що термін має мультизначний характер, адже він є і правочином, і угодою, і зобов'язанням, і документом, сформованим за типовою формою договору та істотними умовами [2, с. 204].

Врахуймо той факт, що серйозні пропозиції законопроектів про приватну детективну діяльність з'явилися лише у 2015 та 2017 роках, але містили ряд спірних та неконкретизованих положень. Наприклад, згідно Законопроекту № 3726 від 13.04.2017 року, де звужений перелік повноважень та законопроект № 3010 від 4.02.2020, де навпаки запропоновані розширені повноваження приватних детективів як суб'єктів приватної детективної діяльності, помітно ряд відмінностей у правах та обов'язках приватного детектива, що має визначатися у договорі [6, с. 5; 5].

Так, Французом А. Й. та Тригубом І. С. було доведено, що з метою успішної реалізації законодавства про приватну детективну діяльність необхідно створити потужне організаційно-методичне забезпечення, яке дозволить цілеспрямовано і методично проводити політику виконання даного законодавства, його розвитку та вдосконалення. Провідна роль в сучасних умовах відводиться контролю з боку держави за діяльністю приватних детективних і охоронних структур як специфічних суб'єктів попередження злочинів, які здійснюють профілактику і захист законних прав та інтересів особистості від протиправних посягань [11, с. 10].

Не менш цікавим є місце замовника послуг у договірних правовідносинах, для його правового статусу звернемося до Закону України «Про захист прав споживачів».

Цивільно-правовий статус споживача обумовлений його елементами: правами та обов'язками. Замовник послуг приватного детектива заслуговує належну якість наданих послуг та обслуговування, захист своїх прав державою, необхідну доступну, достовірну та своєчасну інформацію державною мовою про послуги, її кількість, якість, асортимент її виконавця, обслуговування державною мовою та інші права визначені Основним законом та законодавством про права споживачів [1, с. 20; 3].

У сучасних законодавчих умовах варто визнати, що права споживача є більш врегульовані ніж права детектива чи детективного агентства. Згідно ЗУ «Про захист прав споживачів», споживачі під час оформлення замовлення послуг, які реалізуються на території України, для задоволення своїх особистих потреб мають право на належну якість наданих послуг та обслуговування, право на відшкодування шкоди, завданих збитків, право на звернення до суду за захистом своїх прав [3].

Нехтувати зарубіжним досвідом приватної детективної діяльності теж не варто, наголошує Кузнецов В. Досвід багатьох зарубіжних країн, таких як Великобританія, Франція, Данія, Ізраїль, Іспанія, Канада, ФРН, Португалія, Італія та інші засвідчує перспективність взаємодії правоохоронних органів з представниками приватного сектору у вигляді приватних детективних агентств [7].

Семеншин М. О. та Бесчастний В. М. зазначають у своїй монографії, що країни, де основний акцент при законотворчій діяльності спрямований на судовий прецедент та судову практику з застосуванням норм міжнародного приватного права як рекомендаційних, а саме: Великобританія, США і Канада, прискіпливо ставляться до прав і свобод громадян у контексті процесу надавання детективних послуг, тому одним нормативним актом не обмежуються. Канадські законодавці вирішили, що продуктивніше та з меншим рівнем корупції буде врегулювати діяльність приватних детективних бюро шляхом видання нормативних актів, які будуть входити до складу законодавств провінцій [8, с. 109].

На нашу думку, вище зазначені факти ведуть до чіткого розуміння договору про надання детективних послуг як багатозначної домовленості детектива, детективного агентства з замовником послуг, при цьому обидві сторони договору можуть мати статуси юридичних осіб або фізичних осіб підприємців, щодо чітко обумовленого переліку юридичних послуг інформаційного характеру з відповідним оціненням та фінансуванням з боку клієнта та виконанням й інформуванням сторони з боку детектива як постачальника послуг.

Цілком конкретизоване тлумачення договору про надання детективних послуг запропонувала Пономарьова Т. С. у вигляді: термін «договір про надання приватних детективних послуг» зображується як форма договору про надання послуг, тільки доповнена суб'єктивним складом у вигляді приватного детективного агентства (підприємства), фінансовим зобов'язанням і деталізацією важливості ціни договору, у яку входять фактичні витрати для виконання договору, поширенням дії законодавства про приватну детективну діяльність та договірних засад на правовідносини, які створює договір між сторонами [9, с. 108]. Погоджуючись з думкою дослідниці Пономарьової Т. С. вважаємо, що договір про надання детективних послуг має розглядатися як домовленість сторін, правочин, договірне зобов'язання, правовідношення та відплатна угода цивільно-правового характеру.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо наступне: договір про надання детективних послуг у сучасних умовах привернув до себе увагу з усіх боків тому, що в умовах ринкових відносин відбувається поширення конкретної інформації щодо його існування та осучаснення. Даний договір має цивільно-правовий характер і спрямований на баланс між потребою споживача у послугі та конституційних правах, свободах і гарантіях суспільства з урахуванням неврегульованості питання приватної детективної діяльності в Україні. Сучасний стан наукової думки надав ґрунтовне поле для законодавчих розробок та пропозицій.

Література:

1. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 січ. 2020 р., (ОФЦ. ТЕКСТ), К. ПАЛИВОДА А. В., 2020. (Закон України). 76 с.
2. Цивільний кодекс України: Закон України, редакція від 03.09.2023 № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2023. №40-44. 356 с.
3. Закон України «Про захист прав споживачів»: Закон України від 12 травня 1991 № 1023-ХІІ: станом на 19 листопада 2022 року. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 30, ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 22.11.2023).
4. Проект Закону « Про приватну детективну (розшукову) діяльність» від 28.12.2015 р. №3726 (автори народні депутати М. Паламарчук, А. Кожемякін, О. Продан, А. Терерук). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=3726&skl=9 (дата звернення: 20.11.2023).
5. Проект Закону « Про приватну детективну (розшукову) діяльність» (автор – Всеукраїнська асоціація приватних детективів). Офіційний сайт Всеукраїнської Асоціації приватних детективів. URL: <http://aupd.org/http://aupd.org/zakon-2016-uapd/> (дата звернення: 24.10.2023).
6. Проект Закону України «Про приватну детективну діяльність» від 04.02.2020 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020. № 3010. 16 с.
7. Кузнецов В. Зарубіжний досвід здійснення приватної детективної діяльності. Резонанс. 2019. URL: <https://resonance.ua/zarubizhniy-dosvid-zdiysnennya-privat/> (дата звернення: 30.11.2023).
8. Детективна діяльність в механізмі запобігання злочинності: монографія /М. О. Семенишин, В. М. Бесчастний, С. С. Вітвіцький, С. О. Бичін, Є. С. Назимко. Київ : ВД «Дакор», 2020. 160 с.
9. Пономарьова Т. С. Договір про надання детективних послуг: проблеми правового регулювання. Вісник пенітенціарної асоціації України. № 1. 2018. 106-113 с.
10. Волинська А.М. Договір про надання детективних послуг.// А. М. Волинська, Демиденко М. В./ Дис. на здобуття к.н.ю. за спец. 12.00.03. НАВС. 2018. Київ. Україна. 223 с.
11. Француз. А. Й., Тригуб І. С. Удосконалення інституту приватних детективів в Україні. Legal Bulletin. №1. 2020. 9-13 с.

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), Constitution of Ukraine, (Official text), K. Palyvoda A.V., 2020. (Law of Ukraine) pp. 76.
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2023), Civil Code of Ukraine, (Law of Ukraine), vol. 40-44, pp. 356.
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine «On the protection of consumer rights», available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (Accessed 22.11.2023).
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), Draft Law «On private detective (investigative) activities», available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=3726&skl=9 (Accessed 20.11.2023).
5. The Ukrainian Association of Private Investigators (2016), Draft Law «On private detective (investigative) activities», available at: <http://aupd.org/http://aupd.org/zakon-2016-uapd/> (Accessed 24.10.2023).
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), Draft Law «On private detective activities», vol. № 3010. pp. 16.
7. Kuznetsov V. (2019) “Foreign experience of private detective activity”, Resonance, [Online], vol.8, available at: <https://resonance.ua/zarubizhniy-dosvid-zdiysnennya-privat/> (дата звернення: 30.11.2023).
8. Semenyshyn M. O., Beschastnyi V. M., Vitvitskyi S. S., Bychin S. O., Nazymko E. S. 2020, Detective activity in the mechanism of crime prevention: a monograph, «Dakor», Kyiv, Ukraine, pp. 160.
9. Ponomaryova T. S. (2018) Agreement for the provision of detective services: problems of legal regulation, Bulletin of the Penitentiary Association of Ukraine, vol. 1, pp. 106-113.
10. Volynska A. M. (2018), “Agreement for the provision of detective services”, Abstract of Ph.D. dissertation, Civil Law and Process, family law, private international law, National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine pp. 223.
11. Frantsuz A. J., Trigub I. S. (2020) Improvement of the institute of private detectives in Ukraine, Legal Bulletin, vol. 1, pp. 13.

Стаття надійшла до друку 16.01.2024 року